

Atuells i eines del camp

*Recerca històrica

AJUNTAMENT DE FONOLLOSA

Atuells i eines del camp

*Recerca històrica

Aquesta publicació és la memòria resultant de la recerca històrica realitzada pel Casal de la Gent Gran de Fals i una sèrie de persones que hi han col·laborat. Ha estat efectuat entre els mesos de setembre del 2002 i agost del 2003 per encàrrec de l'Àrea de Patrimoni Cultural de l'Ajuntament de Fonollosa, amb el suport econòmic de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona en el marc del Protocol General de la Xarxa Barcelona Municipis de Qualitat.

- Els exemplars d'aquesta es podran consultar a l'Ajuntament de Fonollosa i a la Biblioteca del Casal de Fals -

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	5
1. LA VINYA	7
1.1 CULTIVAR LA VINYA	7
1.2 VEREMAR	11
1.3 FER EL VI	14
2. EL CEREAL	18
2.1 SEMBRAR	18
2.2 SEGAR	23
2.3 BATRE	26
3. ELS ARBRES	31
4. LA MATANÇA DEL PORC	35
5. EINES QUE PORTEN ELS ANIMALS	41
6. ALTRES EINES SENSE CLASSIFICAR	47

PRESENTACIÓ

Atuells i eines del camp és el primer resultat d'un procés de recerca sobre la història i les tradicions del món rural en el marc del poble de Fals. L'estudi ha estat efectuat per una sèrie de persones, de forma desinteressada, agrupades a l'entorn del Casal de la Gent Gran de Fals (Fonollosa). L'estudi ha estat encarregat i ha rebut el suport de l'Ajuntament de Fonollosa, i el finançament de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona.

L'objectiu de la recerca és el de conèixer i recuperar tots aquells noms, eines i pràctiques tradicionals de la zona d'estudi, que estan en perill de desaparèixer o ja ho han fet, a causa de la modernització de les tasques agràries i de l'abandó d'aquestes, per tal de donar-les a conèixer a les properes generacions. Aquest record es va perdent, juntament, amb les persones més grans del poble i per tant, el temps és un factor que ens juga en contra alhora de realitzar aquesta recerca.

No es tracta d'un estudi acabat, sinó de l'inici d'un procés que ens ha de portar a la consecució dels objectius abans esmentats. La recerca històrica local ens ha de portar a un major coneixement de la història del nostre país, i és per aquest motiu, que al poble de Fals s'està desenvolupant una gran tasca encaminada en aquest sentit, com és l'elaboració del llibre del poble.

El resultat d'aquest procés hauria de ser la creació d'un espai on es pogués observar la història i tradicions del món rural d'aquesta zona, i dels fets històrics més destacats. Per aquest motiu, seria molt interessant que aquesta recerca pogués seguir comptant amb el suport de tots, gent del poble i institucions, per tirar-la endavant i poder deixar un record tan valuós com és la memòria històrica, a les properes generacions.

1. LA VINYA

1.1 CULTIVAR LA VINYA

EINA: **AIXADA**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta*

CLASSES: *1 classe*

UTILITAT: *Escurar/netejar rases*

EINA: **ARPIOTS**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe, però tenen cresta.*

UTILITAT: *Cavar els ceps.*

EINA: **ARREU**

MATERIAL: *Ferro.*

CLASSES: *Varies classes:*

- Paló (per llaurar els ceps)*
- Orellons (per llaurar els ceps)*
- Tallants (per tallar l'herba)*

UTILITAT: *Llaurar la terra i tallar l'herba però amb un sol animal.*

EINA: **CISTELLA D'EMPELTAR**

MATERIAL: *Zenc*

CLASSES: *1 classe, però amb diversos departaments*

UTILITAT: *Per portar les agulles i totes les eines per empeltar.*

EINA: **CISTELLÓ**

MATERIAL: *Vímet i canya*

CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Per desfer el sulfat.

EINA: ENSOFATADORA

MATERIAL: Llauna o zinc

CLASSES: 2 classes:
- Ensofradora de mà (de cap de brot)
- Ensofradora d'esquena (de florida del raïm)

UTILITAT: Ensofrar la malúria vella (malaltia)

EINA: ENSULFATADORA

MATERIAL: Fusta (antigament) i llautó o coure.

CLASSES: 1 classe

UTILITAT: Per ensulfatar (sulfat de coure barrejat amb calç viva)

EINA: ESCARDADOR

MATERIAL: Ferro i mànec de fusta.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Servia per escardar el peu del cep.

EINA: FALÇÓ D'EMPELTAR

MATERIAL: Ferro i mànec de fusta.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per fer les agulles per empeltar els serments.

EINA: FANGA

MATERIAL: Ferro i mànec de fusta

CLASSES: 1 classe, de 3 pues (se'n deia el tres d'espases)

UTILITAT: Per remenar la terra, per fer clots per colgar l'abono i per posar-hi els fems.

EINA: **GALLEDA**

MATERIAL: *Fusta o ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per desfer la calç.*

EINA: **MAGALLET D'ESBORDAR**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per treure les bordes (grills) dels ceps i també per desarrelar ja que sinó s'hi posava la fil·loxera.*

EINA: **PIOXA**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per remenar la terra, i per arrencar o plantar els ceps.*

EINA: **PORTADORA**

MATERIAL: *Fusta i cercols de ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per desfer el sulfat i també per fer mescla del sulfat i la calç.*

EINA: **RÀFIA**

MATERIAL: *Ràfia (planta).*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per lligar l'agulla al peu del cep.*

EINA: **TISORES DE PODAR**

MATERIAL: *Ferro*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per podar els ceps.*

EINA: XAPO
MATERIAL: Ferro i mànec de fusta.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Per tallar l'herba, entreccavar.

EINA: XERRAC DE MÀ
MATERIAL: Ferro i mànec de fusta.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Per estellar el tronc i després clavar-hi l'agulla.

1.1 CULTIVAR LA VINYA
ANNEX FOTOGRÀFIC

1.2 VEREMAR

EINA: **BARRALÓ (càntir)**

MATERIAL: fusta i els cercols de ferro.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per posar-hi l'aigua per beure.

EINA: **BAST**

MATERIAL: De borra i folrat de roba (com un coixí) i els arcs de fusta.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Transportar les portadores, enganxat a l'esquena de l'animal.

EINA: **BOTA DEL VI O "BOTELLA"**

MATERIAL: Pell (cabra).

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per posar-hi el vi per beure.

EINA: **CAPERÓ**

MATERIAL: Espart.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Tapar els raïms de la portadora, perquè no caiguin a terra.

EINA: **CARRO**

MATERIAL: Fusta i ferro.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per transportar.

EINA: **CERCILL (tisores)**

MATERIAL: Ferro.

CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Per tallar els raïms.

EINA: COVA PER A VEREMAR
MATERIAL: Vímets.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Collir raïms i per transportar-los a la portadora.

EINA: FALÇÓ DE COLLIR
MATERIAL: Ferro i mànec de fusta.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Per tallar els raïms dels ceps.

EINA: PORTADORA
MATERIAL: Fusta i els cercols de ferro.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Per posar-hi els raïms i transportar-los cap a la tina.

EINA: TARNALET
MATERIAL: Ganxo de fusta, enganxat amb una corda.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Estrènyer i lligar les portadores.

EINA: SENATXO
MATERIAL: Espart i a vegades folrat de roba.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Per posar-hi menjar.

1.2 VEREMAR

ANNEX FOTOGRÀFIC

1.3 FER EL VI

EINA: **AIXETES**

MATERIAL: *L'autó o metall.*

CLASSES: *1 classe, diverses mides.*

UTILITAT: *Obrir i tancar a l'extreure el vi.*

EINA: **ARPELLES**

MATERIAL: *Fusta i pues de ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per treure l'última brisa (barrusca).*

EINA: **ARPIES**

MATERIAL: *Fusta i pues de ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per treure el més gros de la brisa.*

EINA: **BOT**

MATERIAL: *Pell (cabra).*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per transportar el vi.*

EINA: **BOTA**

MATERIAL: *Fusta i cercols de ferro.*

CLASSES: *1 classe, amb diverses mides.*

UTILITAT: *Per guardar el vi.*

EINA: **BRESCAT**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: 1 classe (és un accessori de la tina).

UTILITAT: Per posar-hi els raïms i trepitjar-los.

EINA: **CASSÓ**

MATERIAL: Aram.

CLASSES: 1 classe, diverses mides.

UTILITAT: Per treure el vi de la pica de pedra de la premsa.

EINA: **EMBUT**

MATERIAL: Zenc o llauna.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per omplir els bots.

EINA: **ESCALA**

MATERIAL: Fusta.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per introduir-la a la tina i també per la bastida.

EINA: **FORQUILLES**

MATERIAL: Fusta i pues de ferro.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per treure l'entremig de la brisa.

EINA: **GRADUADOR O PESAMOSTOS**

MATERIAL: Vidre i el tub per guardar-lo, de llautó

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Saber el grau que feia el most.

EINA: **LLUQUET**

MATERIAL: *Sofre (tires de fil).*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per conservar el vi.*

EINA: **PITXOT**

MATERIAL: *Fusta d'alzina o "cervera" (arrodonit de cap gros i fi per on s'agafa).*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per posar bé la brisa dins la premsa.*

EINA: **PORRÓ**

MATERIAL: *Vidre i espart.*

CLASSES: *2 classes: (Porró de vidre, i porró de vidre espartat)*

UTILITAT: *Per posar-hi beure.*

EINA: **PORRONA**

MATERIAL: *Vidre.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per posar-hi el vi per beure (es posava en una cistella envoltada de molsa molla).*

EINA: **PREMSA**

MATERIAL: *Fusta i ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Treure el suc de la brisa.*

EINA: **PUNXÓ PER TREURE EL TAST**

MATERIAL: *Aram, coure, ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Treure el tast de la tina.*

EINA: *SECZÉ*
MATERIAL: *Aram, llauna i coure.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Mesurar el vi per vendre.*

EINA: *TAPS*
MATERIAL: *Suro.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Per tapar tines, botes, cups...*

EINA: *TINA*
MATERIAL: *Ciment (calç, arena i rocs) i folrat amb cairons envernissats.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Per posar-hi els raïms i el vi.*

EINA: *TREPITJADORA*
MATERIAL: *Fusta.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Posar-la al forat de la tina per poder trepitjar els raïms.*

1.3	FER EL VI ANNEX FOTOGRÀFIC
------------	---

2. EL CEREAL

2.1 SEMBRAR

EINA: **APLANADORS**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: *1 classe, més petits o més grans.*

UTILITAT: *Aplanar o anivellar la terra*

EINA: **ARPIOTS**

MATERIAL: *Mànec de fusta i peça de ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Estovar la terra, o acabar d'arreglar els camps.*

EINA: **ARREUS**

MATERIAL: *Ferro.*

CLASSES: *6 classes:*

- *Pala d'Agramunt (per tombar el fems o la terra)*
- *Pala de Badalona (per estovar la terra)*
- *Paló o pala petita (per llaurar ceps).*
- *Orellons (per sembrar, perquè així el gra no queda tant fondo).*
- *Pala de calçar patates.*
- *Gravant (per tombar fems o per estovar la terra més forta, 2 o 3 animals).*

UTILITAT: *Tombar terra, fems, llaurar, estovar, sembrar o colgar gra.*

EINA: **CABÀS**

MATERIAL: *Palma.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per posar la llavor o l'abono.*

EINA: **CORRÓ**
MATERIAL: *Fusta, ferro o pedra (roc).*
CLASSES: *3 classes: petits i grans.*
UTILITAT: *Aixafar terrossos i també per coronar el sembrat.*

EINA: **FIL**
MATERIAL: *Cànem.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Per seguir una tirada recta (el reng).*

EINA: **MAÇA**
MATERIAL: *Fusta.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Per aixafar els terrossos.*

EINA: **PLANTADOR**
MATERIAL: *Tot de ferro o a vegades el mànec era de fusta.*
CLASSES: *1 classe, grans o petits.*
UTILITAT: *Plantar el gra o les llavors...*

EINA: **RASCLES**
MATERIAL: *Ferro*
CLASSES: *1 classe de tres rengs de pues.*
UTILITAT: *Aixafar els terrossos.*

EINA: **SEMBRADORA**
MATERIAL: *Tot de ferro.*
CLASSES: *3 classes, de 5-7-9 arries, la de 5 només d'un animal.*
UTILITAT: *Colgar el gra i afinar la terra.*

EINA: *VUITENES*

MATERIAL: *Fusta i pues de ferro o també podien ser de fusta.*

CLASSES: *1 classe de vuit pues.*

UTILITAT: *Per fer els cavalls (socs), afinar la terra i per fer formiguers per abono.*

EINA: *XAPO*

MATERIAL: *Mànec de fusta, peça de ferro.*

CLASSES: *1 classe, petits o grans.*

UTILITAT: *Per fer les rases, i les sortides d'aigua del camp.*

2.1 SEMBRAR

ANNEX FOTOGRÀFIC

2.2 SEGAR

EINA: **DALLA**

MATERIAL: *Ferro fluix o d'acer.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Tallar cereals o farratge.*

EINA: **DIABLE**

MATERIAL: *Fusta i les pues de ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Arreplegar restes de branques o d'espigues dels camps segats.*

EINA: **ESCLOPETS**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: *1 classe, diverses mides però només eren d'una sola mà.*

UTILITAT: *Per protegir les mans del volant.*

EINA: **FALÇ**

MATERIAL: *Ferro dentat i mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per tallar el blat a puny.*

EINA: **GARROT DE LLIGAR GARBES**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Servia per lligar garbes.*

EINA: **MÀQUINA GAVALLADORA**

MATERIAL: *Ferro i fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per segar.*

EINA: **MÀQUINA LLIGADORA**

MATERIAL: *Ferro, fusta i lona.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per lligar garbes.*

EINA: **PEDRA**

MATERIAL: *Pedra (roc).*

CLASSES: *2 classes. (Pedra fluixa: per esmolar el volant, però sense aigua; i Pedra forta: per esmolar la dalla, però amb aigua.*

UTILITAT: *Per esmolar.*

EINA: **POT O BAINA**

MATERIAL: *Llauna forta, de zenc o bé d'alguna banya d'animal.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per guardar la pedra d'esmolar humida.*

EINA: **RAMPILL O DOLÇA**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: *2 classes. (Per treure la palla de la batuda i per plegar garbelles).*

UTILITAT: *Per arreplegar.*

EINA: **VENCILLS**

MATERIAL: *Branques de blat.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per lligar les garbes.*

EINA: *VOLANT*

MATERIAL: *Ferro i el mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe, però també n'hi ha per poder anar a la mà esquerra, però s'han*

UTILITAT: *de fer expressament. Les persones esquerranes han d'anar soles per evitar el perill de trobar-se amb la colla.*

Per segar (a estesa o a rem).

2.2 SEGAR

ANNEX FOTOGRÀFIC

2.3 BATRE

EINA: **BORRASSA**

MATERIAL: *Roba de fil de bri.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per posar sobre el pilot de gra de la batuda en cas de pluja.*

EINA: **CABÀS**

MATERIAL: *Palma o espart.*

CLASSES: *1 classe, però diverses mides.*

UTILITAT: *Sembrar, mesurar, posar gra...*

EINA: **CARRO**

MATERIAL: *Fusta i ferro.*

CLASSES: *1 classe, però de diverses mides (depèn del material que es duu i dels animals).*

UTILITAT: *Per portar garbes, raïm, sacs, llenya...*

EINA: **CORDA**

MATERIAL: *Cànem, espart i cotó.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Estacar la garbella.*

EINA: **CORRONS**

MATERIAL: *Pedra i fusta.*

CLASSES: *Varies classes:*

- Corró gros (per corronar l'era i per aixafar la primera tanda de palla)*
- Corró de talls (per trinxar la palla).*
- Corró de trill (per trinxar la palla).*

UTILITAT: *Per desgranar, corronar l'era i per aixafar i trinxar la palla.*

EINA: **DOLÇA**
MATERIAL: *Fusta.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Separar la palla del gra.*

EINA: **ESCOMBRA**
MATERIAL: *Còrner o granera, lligat amb fil de cànem.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Escombrar l'era.*

EINA: **ESTIRÀS**
MATERIAL: *Fusta.*
CLASSES: *1 classe, diverses mides.*
UTILITAT: *Estirassar (arreplegar), el gra de la batuda.*

EINA: **ESVENTADOR O FORCA**
MATERIAL: *Fusta.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Aguantar la garbella.*

EINA: **FORCA**
MATERIAL: *Fusta.*
CLASSES: *1 classe, amb dues pues*
UTILITAT: *Girar la batuda i per donar garbes.*

EINA: **FORCAT**
MATERIAL: *Fusta.*
CLASSES: *1 classe, 5 o 6 pues.*
UTILITAT: *Per tirar la palla al paller.*

EINA: **FORQUETES**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: *1 classe, 4 o 5 pues.*

UTILITAT: *Per esventassar.*

EINA: **GARBELL**

MATERIAL: *Fusta i filferro.*

CLASSES: *Diverses classes:*

- Més espès.

- Més clar.

UTILITAT: *Treure la terra del gra.*

EINA: **GARBELLA**

MATERIAL: *Fusta, filferro i cuir.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Netejar el gra, separar la brossa del gra.*

EINA: **MESURA**

MATERIAL: *Fusta i envoltada de ferro.*

CLASSES: *Diverses classes:*

- ½ quartà.

- ¾ quartà.

- 1 quartà.

UTILITAT: *Mesurar el gra, per saber les parts que es donaven al propietari.*

EINA: **PALA DE VENTAR**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Treure el "boll" (separar la pellofa del gra).*

EINA: **RAMPILL**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: *1 classe, però té 2 cares.*

UTILITAT: *Per agafar la palla i separar-la del gra.*

EINA: **SACS**

MATERIAL: *Fil de bri, teixit molt espès.*

CLASSES: *Diverses classes, més grans i més petits.*

UTILITAT: *Per posar gra, farina, llegums...*

EINA: **TRILLADORA**

MATERIAL: *Fusta i ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per posar darrere el corró, perquè es trenques la palla més de pressa.*

EINA: **VENTADORA**

MATERIAL: *Fusta i ferro.*

CLASSES: *1 classe, diverses mides i marques.*

UTILITAT: *Ventar, treure la brossa del gra.*

2.3 BATRE

ANNEX FOTOGRÀFIC

3. ELS ARBRES

EINA: AIXADA

MATERIAL: Ferro i mànec de fusta.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per escurar rases.

EINA: ARPIOTS

MATERIAL: Ferro i mànec de fusta.

CLASSES: 1 classe, però tenen cresta.

UTILITAT: Per cavar.

EINA: ARREUS

MATERIAL: Ferro.

CLASSES: Diverses classes:

- Paló (per llaurar).
- Orellons (per llaurar).
- Tallants (per tallar l'herba).

UTILITAT: Llaurar la terra i tallar l'herba.

EINA: BORRASSA

MATERIAL: Material: "inta" o espart.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per arreplegar els fruits.

EINA: CABÀS

MATERIAL: Boga, ràfia o espart.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per recollir i per omplir els sacs.

EINA: *CORDILL*
MATERIAL: *Cànem o espart.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Per lligar els sacs.*

EINA: *ENSULFATADORA*
MATERIAL: *Fusta, llautó o coure.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Ensulfatar (sulfat de coure barrejat amb calç viva).*

EINA: *ESCALÉ*
MATERIAL: *Fusta.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Pujar als arbres, per esporgar o bé per collir fruita.*

EINA: *PIOXA (piqueta o tallantó)*
MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Per remenar la terra, arrencar herbes i plantar.*

EINA: *SACS*
MATERIAL: *Espart o "iuta".*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Posar-hi els fruits.*

EINA: *TISORES DE PODAR*
MATERIAL: *Ferro.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Per podar els arbres.*

EINA: XAPO
MATERIAL: Ferro i mànec de fusta.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Per tallar l'herba, entreccavar.

EINA: XERRAC (de mà)
MATERIAL: Ferro i fusta.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Treure branques.

3. ELS ARBRES

ANNEX FOTOGRÀFIC

4. LA MATANÇA DEL PORC

EINA: **BANC**

MATERIAL: *Fusta o ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per posar-hi el porc a sobre.*

EINA: **BARRA PER PENJAR**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Penjar embotits grossos (llonganisses, bulls...)*

EINA: **BOTIFARRER**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: *1 classe, un tronc amb moltes branques.*

UTILITAT: *Penjar botifarres i embotits petits.*

EINA: **CALDERA**

MATERIAL: *Aram.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Coure el tall.*

EINA: **CULLERA**

MATERIAL: *Fusta de boix.*

CLASSES: *1 classe, diverses mides.*

UTILITAT: *Per donar la volta al tall de la caldera.*

EINA: **DRAPS DE BRI**
MATERIAL: Cànem.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Posar-ho a sobre la taula i eixugar el porc i les eines.

EINA: **ESCORREDORA**
MATERIAL: Terrissa.
CLASSES: 1 classe, diverses mides.
UTILITAT: Escórrer les carns i la grassa dels greixons.

EINA: **FIL**
MATERIAL: Cotó, però el d'empalomar podia ser de cànem.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Lligar els embotits.

EINA: **GANIVETS**
MATERIAL: Ferro i mànec de fusta o d'os.
CLASSES: Diverses classes.
UTILITAT: Tallar la carn.

EINA: **GANXO**
MATERIAL: Ferro.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Enganxar el porc per la galta per matar-lo, i un cop mort, pel nas per poder-lo moure.

EINA: **GIBRELL**
MATERIAL: Terrissa.
CLASSES: 1 classe, més petits o més grans.
UTILITAT: Recollir la sang i després per fer les amanides del tall.

EINA: *GORMANDA (pescadora o escumadora)*

MATERIAL: *Aram o de ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Treure el tall de la caldera.*

EINA: *MÀQUINA PER FER BOTIFARRES*

MATERIAL: *Zenc, però antigament fusta i després ferro colat.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per embotir el tall.*

EINA: *MATES*

MATERIAL: *Arbust.*

CLASSES: *Diverses classes.*

UTILITAT: *Es posen sobre el banc a l'hora d'obrir el porc, i també per posar la cansalada i els pernils a salar (fent un jaç).*

EINA: *MITJA LLUNA*

MATERIAL: *Ferro i fusta als dos mànecs.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per trinxar la carn per fer botifarres.*

EINA: *MOLA*

MATERIAL: *Pedra (rodona), i la maneta (que era per donar voltes) de ferro i fusta.*

CLASSES: *1 classe, diverses mides.*

UTILITAT: *Esmolar els ganivets grossos, la ganiveta de tallar el pa i la mitja lluna.*

EINA: *OLLES*

MATERIAL: *Terrissa.*

CLASSES: *Diverses classes.*

UTILITAT: *Per coure el tall i els llegums.*

EINA: **PEDRA D'ESMOLAR (broca)**

MATERIAL: *Pedra.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per esmolar els ganivets.*

EINA: **PELADORES**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *Diverses classes.*

UTILITAT: *Per netejar el porc un cop socarrimat.*

EINA: **PEROL**

MATERIAL: *Aram.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per escalfar aigua.*

EINA: **ROMANA**

MATERIAL: *Ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per pesar la carn.*

EINA: **SARRÓ**

MATERIAL: *Material: cuir.*

CLASSES: *1 classe, però diversos tipus.*

UTILITAT: *Per posar-hi les eines.*

EINA: **SARMENTS O ARGELAGUES**

MATERIAL: *Troncs de fusta.*

CLASSES: *Diverses classes.*

UTILITAT: *Socarrar el porc.*

EINA: **SOCARRADOR**

MATERIAL: Pedra.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per socarrar (cremar) el pèl del porc, quan estava mort, per deixar-li la pell ben neta.

EINA: **TALLADOR**

MATERIAL: Fusta.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Tallar la carn.

EINA: **TAULA**

MATERIAL: Fusta.

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Per posar-hi el tall.

EINA: **TRIPERA**

MATERIAL: Fusta i el fons de pell (de vedell).

CLASSES: 1 classe.

UTILITAT: Posar-hi les tripes del porc i poder-les netejar.

4. LA MATANÇA DEL PORC **ANNEX FOTOGRÀFIC**

5. EINES QUE PORTEN ELS ANIMALS

EINA: **ARGANTS**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per portar portadores, llenya...*

EINA: **BARRIGERA O VENTRERA**

MATERIAL: *Cuir.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Posar-ho sota la panxa de l'animal perquè el carro no s'aixequi amb el pes.*

EINA: **BAST O BASTET**

MATERIAL: *Fusta, cuir i encoixinat de sota.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per portar catantings, sarrions del carbó, portadores de raïms... Es posa sobre l'esquena de l'animal per descansar-hi el pes del carruatge que duia.*

EINA: **CABESTRELLS**

MATERIAL: *Fusta, corda i la sivella de ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per dirigir, des de darrere, la direcció de l'animal (s'enganxa a les esmorralles). Les ordres eren:*

"Ollà": cap a la dreta.

"Oixque": cap a l'esquerra.

EINA: **CAPSÓ**

MATERIAL: *Lona.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Posar al cap de l'animal on hi va enganxat el ronsal per estacar-lo.*

EINA: CATANTINGES o ESCALETES
MATERIAL: Tot de fusta.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Servia per transportar costals de llenya.

EINA: COLLAR
MATERIAL: Cuir i lona encoixinada.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Posar al coll de l'animal per tirar del carro.

EINA: ESMORRALLES
MATERIAL: Cuir.
CLASSES: Varies classes.
UTILITAT: Per posar-ho al cap de l'animal i a cada ull hi ha uns "pàmpols" perquè no se'ls desviï gaire la vista. I per enganxar-hi els cabestrells.

EINA: JOU
MATERIAL: Fusta (barra).
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Per posar al coll dels 2 animals i així poder llaurar.

EINA: MORRALET
MATERIAL: Lona i corretja amb sivella de ferro.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Per penjar-lo al cap de l'animal i així donar-li menjar al camp.

EINA: MORRIÓ
MATERIAL: Corretja de cuir i filat de ferro.
CLASSES: 1 classe.
UTILITAT: Per posar-lo a la boca, estacat al cap, perquè no menji mentre treballa.

EINA: **OBARDA**

MATERIAL: *Coixí de borra i folrat de lona.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per posar-li a l'esquena i aguantar els pesos.*

EINA: **REBASTÓ**

MATERIAL: *Fusta i ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per tirar les arreus (tros de mànec amb dues anelles).*

EINA: **RETRANGA**

MATERIAL: *Cuir.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per tirar el carro endarrere. Es posa a la part posterior de l'animal.*

EINA: **LA SARRIA**

MATERIAL: *Palma, teixit molt espès.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per portar fems.*

EINA: **SARRIÓ**

MATERIAL: *Espart*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per portar-hi qualsevol cosa (són com unes "bosses" a banda i banda de l'animal).*

EINA: **LA SOFRA**

MATERIAL: *Cuiro, molt gruixut.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per sostenir el pes del carro sobre el bastet.*

EINA: *TIRANS*
MATERIAL: *Espart (2 cordes).*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Per tibar del carro i tota classe d'arades.*

EINA: *ULLERES DE BATRE*
MATERIAL: *Espart.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Tapar els ulls dels animals perquè així no veiessin que donaven tantes voltes a l'era.*

EINA: *XURRIAQUES*
MATERIAL: *Mànec de freixe (generalment), i la corda i la tira de cuiro.*
CLASSES: *1 classe.*
UTILITAT: *Per pegar els animals i així d'aquesta manera fer-los obeir les ordres que se'ls donaven.*

5. EINES QUE PORTEN ELS ANIMALS
ANNEX FOTOGRÀFIC

6. EINES SENSE CLASSIFICAR

EINA: **AIXADOR**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *Diverses classes i mides.*

UTILITAT: *Treure herbes, entrecavar, plantar planters...*

EINA: **ARPIOTS MOTXOS**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe, però no porten cresta.*

UTILITAT: *Per cavar.*

EINA: **BARRAL**

MATERIAL: *Tot fusta inclòs el tap.*

CLASSES: *1 classe).*

UTILITAT: *Per portar el suc (fems) de les comunes de les cases.*

EINA: **CASSOT O "BUJOL"**

MATERIAL: *Mànec de fusta i la "galleda" galvanitzada.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per regar, omplir barrals, buidar el vi de les premsades,...*

EINA: **DALL**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Tallar les males herbes i esbarzers de les vores dels camps*

EINA: **DESTRAL**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per tallar troncs.*

EINA: **ESCLOPS**

MATERIAL: *Fusta i també n'hi ha de folrats amb cuir.*

CLASSES: *1 classe, diverses mides.*

UTILITAT: *Per anar als femers, per si plouia (feien la funció de botes d'aigua), pels pastors (per no tenir fred les omplien de palla i eren més calents)...*

EINA: **ESTRIARCOS**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe, porten cresta, estil destrat.*

UTILITAT: *Per passar d'arrot o bosc a conreu.*

EINA: **MAGALL**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per passar d'arrot o bosc a conreu.*

EINA: **MAGALLA**

MATERIAL: *Ferro i mànec de fusta.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Fer solcs i eres per plantar hortalisses.*

EINA: **PASTERA**

MATERIAL: *Fusta.*

CLASSES: *Diverses classes i mides.*

UTILITAT: *Pastar la farina i fer la pasta del pa.*

EINA: **PLANTADOR**

MATERIAL: *Fusta i ferro.*

CLASSES: *1 classe.*

UTILITAT: *Per plantar llegums.*

EINA: **SEDÀS**

MATERIAL: *Fusta i tela metàl·lica molt fina.*

CLASSES: *Varies classes.*

UTILITAT: *Servia per passar la farina.*

6. EINES SENSE CLASSIFICAR
ANNEX FOTOGRÀFIC

Amb el suport de:

